

ኩለን ነፍሰፁር አዴታት ከኒና አይረን ፎሌት ከወስዳ ይግበኣን።

ጠቐላላ ውፅኢት እዚ መፅናዕቲ ብሓዲሩ

Effective Modalities to
Improve Pregnant Women
Compliance to the Daily Prenatal
Iron-Folic Acid (IFA) Supplementation

A PROGRAM IN PARTNERSHIP WITH

A PROGRAM IN PARTNERSHIP WITH

ጠቅላላ መረዳኝታ

ዋሕዲ ደም አብ ዓለምና ን2 ቢልዮን ዝኣክል ህዝቢ እናጥቀፀ ዝርከብ ፀገም ጥዕና ሕ/ሱብ እዩ [1]። ብደረጃ ዓለም 41.8% ዝኾና ጥኑሳት ኣዴታትን 30.2% ዝኾና ዘይጥኑሳት ኣዴታትን ብዋሕዲ ደም ዝተጠቓዓ እዮን [1, 2]። ዋላ እኳ ምኽንያታት መልዓሊ ዋሕዲ ደም ቡዙሓት እንተኾኑ እቶም ፍርቂ ዝኾኑ ግና ካብ ሕፃናት ኣይረን ዝመጡ እዮም [2] ። ኣብ ኣዴታት ዘጋጥም ዋሕዲ ደምን ጎደእቲ ሳዕቤናቱ ብቡዙሓት መፅናዕቲታት ተሓቢሩ እዩ። [3]. ብመሰረት መጽናዕቲ ውድብ ጥዕና ዓለም (WHO) 12.8% ኣብ ኤሲያን 3.7% ኣብ ኣፍሪካን ዘጋጥም ሞት ኣዴታት ብቐጥታ ምስ ዋሕዲ ደም ዝተተሓሓዘ እዩ [4]። ከምኡ ውን ኣብ ዓለምና ካብ ዘጋጥም ሞት ኣዴታት እቲ 22% ዝኾነውን መልዓሊ ሕፃናት ኣይረን እዩ[5]። ካብዚኣም መፅናዕቲታት ዝተወሰደ ንፁር ትንተና ከም ዝሕብሮ ኣብ ሕድሕድ 1ግ/ዲሊ ብዝገባር ወሰኽ መጠን ሄሞግሎቪን ኣቢሉ ዳርጋ 20% ዝኾነውን ሞት ኣዴታት ምቕናስ ይከኣል[5]። ካልኣት ዝተፈለጡ ሳዕቤናት ዋሕዲ ደም ኣዴታት ድማ ኣብ ዘይግዜ ምውላድን ትሑት ክብደት ዘለዎ ዕሽል ምውላድን ዝመሳሰሉ እዮም[3, 6]።

ጠቅላላ ውጥረት እዚ መጠናዕቲ ብሓጻኑ

መለተዊ

ኣብ እዋን ጥንሲ ዝውሰድ ከኒን ኣይረን ፎሌት ሞት ኣደጋታት ኣብ ምንካይ ዝግዘዘ ግደ ኣለዎ። ትይዩ ግና ኣብ ሃገርና ዝረከ ዘሎ ኩነታት ምውሳድ ኣይረን ከኒን ብጣዕሚ ተሰፋ ዘቐርፅ እዩ። ማለት እውን ዋላ እኳ 17.3% ጥራሕ ዝኾና ጥንሲት ኣደጋታት ኣብ እዋን ጥንሲ እቲ መድሓኒት እንተወሰዱ፣ ብትኽክል ን 90 መዓልታትን ካብኡ ንላዕሊን ዝወሰዱ ኣደጋታት ግና 0.4% እዮን ወይ ድማ 4 ኣደጋታት ካብ ሓደ ሽሕ ኣደጋታት ማለት እዩ።

ዕላማ እዚ ፅንዓት
 ናይዚ ፅንዓት ቀንዲ ዕላማ ኣብ እዋን ጥንሲ ዝውሰድ ኣይረን ከኒን ሽፋን ንምዕባይ፣ እቲ ዝተወሰደ መድሓኒት ብትኽክል ኣብ ጥቕሚ ንምውግዳን ኣብ ምውሳድ እቲ ከኒን ፅንዓት ዘሕድሩ ኩነታት ንምፍላይን እዩ።

ሜላ ኣሰራርሓ
 እዚ ፅንዓት ካብ 13 ሰከተት ክሳብ 29 ሰከተት 2004 ኣ.ም ኣብ ኣርባዕተ ክልላት ውሽጢ ብቐረባ ክብፅሑ ኣብዝኸለላ ሸሞንተ ናይ CBN ተግባርቲ ወረዳታት ኣተኩሩ ዝተሰርሑ እንትኸውን ብጠቅላላ ኣርባዕተ ደረጃታት ኣለዉዎ

- ሀ) ቅድሚዚ መጠናዕቲ ኣብ-ውሽጢ ሓደ ዓመት ዝወለዱ ኣደጋታት ዝጠመተ ሽፋን ከኒን ኣይረን ፎሌት ኣወሳኰዳን ኣጠቓቕማን ንምፍላጥ ዝግለጹ ማህሰሳ
- ለ) ኣብ ጥንሲት ኣደጋታት ኣተኩሩ መጠን ደም ዋሕዲ ንምግምጋም ዝግለጹ ንኡስ መጠናዕቲ
- ሐ) ሓፈሻዊ ምስ ኣይረን ከኒን ኣወሳኰዳ ዝተተሓሓዙ ፀገማት ንምፍላጥ ዝሕግዝ ጉጅለ ተኮር ምይይጥን ጥልቕ ዝበለ ቃለ መሕትትን ምክያድ ከምኡ ውን
- መ) እቲ ኣዋሃህባ ግልጋሎት ኸትትል ቅድሚ ወሊድ እንታይ ከምዝመስል ንምፍላጥ ዝተኸየዱ ትዕዛብቲታትን ግልጋሎት ረኽቦን ምስዝወገዱ ኣደጋታት ዝተገብሩ ቃለ መሕትት ዝመሳሰሉ እዮም።

ሀ ኣብ ገዛ ገዛ ናይ ዝተገበረ ዳህሰሳ ውጥረት

ኣብዚ መጠናዕቲ ዝተሳተፉ ኣደጋታት ብጠቅላላ 404 እንትኾና ኣብ ወረዳ እንደርታ 201 ኣብ ኣላማጣ ድማ 203) እዮን። ማሕበራውን ኢኮኖምያውን ኩነታት ብዝምልከት ድማ ኣብ ዝሰዕብ ሰንጠረዥ ምርኣይ ይክኣል።

መግለጺታት ማሕበራውን ኢኮኖምያውን ኩነታት ኣደጋታት ፅንዓት ኣብ ዝተገበረሉን ወረዳታት መጋቢት 2004	እንደርታ (n=201)		ኣላማጣ (n=203)	
	በዝሒ	ፕሮሰንት	በዝሒ	ፕሮሰንት
ኩነታት መርዓ	190	95%	180	89%
ዕድመ ኣደ				
< 20 እመት	26	13%	13	89%
20 - 34 እመት	143	71%	158	89%
> 35 ካብኡ ንላዕልን	30	15%	32	89%
1	36	18%	33	89%
2- 4	98	49%	101	89%
በዝሒ				
ዝተወለዱ ቆልዑ > 4	67	33%	69	89%
ምፅሓፍን ምንባብን ዘይኸለላ	99	49%	81	89%
ትምህርቲ ደረጃ 1ይ ደረጃ	69	34%	34	89%

ኣብ ኣርባዕተኣን ክልላት ገዛ ገዛ ዳህሰሳ ካብ ዝተገበረሉን ጠቅላላ 1615 ኣደጋታት 91.4% ዝኾና ግልጋሎት ክ/ ቅ/ወ ክበሃል ሰሚዖን ዝፈልጣ እንትኾና 85% ዝኾና ድማ ክ/ ቅ/ወ ንጥዑያት ኣደጋታት እውን ይጠቓም እዩ ኢሊን ዝኣምና እዮን ። ልዕሊ 95% ዝኾና ኣደጋታት ግልጋሎት ኸ/ቅ/ወ ጥዕና ኣደን እቲ ዕሽልን ኣብ ምምሕያሽ ዓብዩ ግደ ኣለዎ ዝብላ እዮን። 2.5% ዝኾና ኣደጋታት ኸ/ቅ/ወ ወደያውን ጥንሲ ምህላወ ምስ ተፈለጠ ክጅመር ይግባእ እንትብላ 41.8% ዝኾና ድማ ኣብ ናይ መጀመርያ 3 ኣዋርሕ እንተተጅመር ፅቡቕ ይብላ።

ውጥረት ወረዳታት ክልልና ከንሪኢ ከለና ድማ ፅንዓት ካብ ዝተገበረሉን ኣደጋታት ውሽጢ ካብ እንደርታ 94% ካብ ኣላማጣ ድማ 98.5% ዝኾና ኣደጋታት ኸ/ቅ/ወ ክበሃል ሰሚዖን ዝፈልጣ እንትኾና 86.6ን 90.1 ሚኢታዊ ብቐደም ተኸተል ድማ ኣብ ጥቕሚታት ኸ/ቅ/ወ ምኽሪ ዝተወሃበን እዮን። ኣብ ዝሓለፈ ሓደ ዓመት ወሊደን ኣብቲ ፅንዓት ካብ ዝተሳተፉ ኣደጋታት ውሽጢ 51% ካብ እንደርታን 60% ካብ ኣላማጣን ኣይረን ከኒን ዝወሰዱ እዮን። ነገር ግን ካብኣተን ውሽጢ ን90 መዓልትን ካብኡ ንላዕልን ዝወሰዱ ኣደጋታት በዝሒ ካብ 4 ሚኢታዊ ንታሕቲ እዮን።

ኣብ ሰንጠረዥ 2 ከም እንግንዘቦ ወረዳታት እንደርታን ኣላማጣ ዘለዉን ሽፋን ኸ/ቅ/ወ 73 ን 79% ብቐደም ሰዓብ እንትኸውን ኸትትል ዝጅምራሉ ግዜ ከንርኢ ከለና ድማ ካብ ፍርቂ ንላዕሊ ዝኾና ኣደጋታት ኣብ 2ይ ትራይሚስተር ይኸውን።

ኸትትል ዝገብራሉ በዝሒ መዓልቲታት ኣብ እንወሰደሉ ግዜ ድማ ኣብ ኣንደርታ መበዛሕትኣን ኣደጋታት ኣርባዕተ ግዜን ካብኡ ንላዕልን እንትገብራ ኣብ ኣላማጣ ድማ ካብ 2-3 ግዜ እዮን።

ካብተን ኣብ እዋን ጥንሲ ኣይረን ፎሌት ከኒን ዝወሰዱ 335 ኣደጋታት 91.2% ዝኾና በቢ መዓልቲ ከም ዝወሰዱ ክገልግ ከለዎ 4.4 ሚኢታዊ ዝኾና ድማ ከም ዘቐረፅ ኣገላግ። እቲ ከኒን ብትኽክል ዘይወስዱሉ ዋና ዋና ምኽንያታት ድማ ኣብ ትካል ጥዕና እኹል ከኒን ብዘይምርካብ (61.7%)፣ ብሰንኪ ስዒባም ዝመፀ ፀገማት (20%)፣ ብምርሳዕን (15%)፣ ብነጎ ዝመፀ ፀገማት ብምፈራሕን (1.3%) ዝመሳሰሉ እዮም።

ውጥረት እዚ መጠናዕቲ ካብ ግራፍ 1 ከም እንርደኦ ኣደጋታት ብሓፈሻ ኸትትል ቅድመ ወሊድ ብዝዓበዩ ብርኪ ዝጅመራሉ እዋን ኣብ ሳልሳይ ወርሒ እንትኸውን ኣይረን ከኒን ዝወሰዱሉ ድማ ኣብ ሻድሻይ ወርሒ እዮን። ወረዳታት ክልልና ምስተን ናይካልኣት ክልላት ወረዳታት ክነወዳድር ከለና

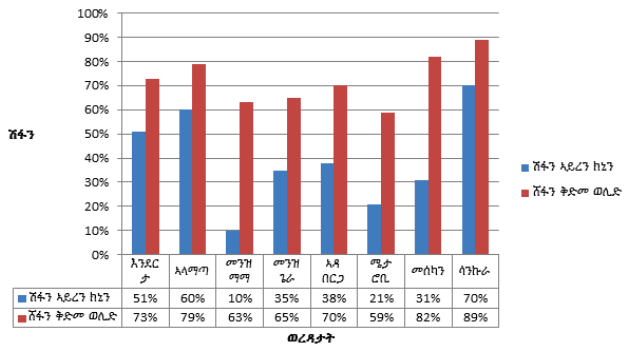

ሰንጠረዥ 2: ሽፋንን አጠቃቅማን ኸ/ቅ/ወ አብ ሸሞንቴኦን መፅናዕቲ ዝተገበረለን ወረዳታት፡ መጋቢት 2004

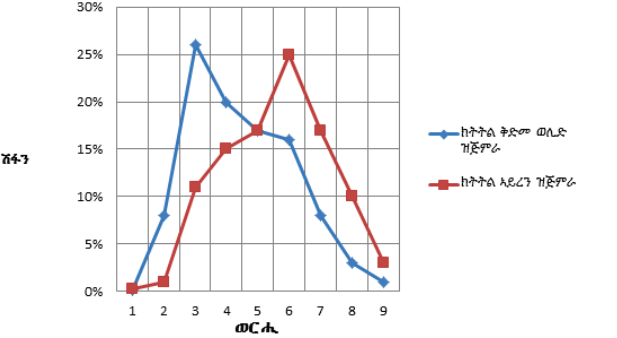
ወረዳ	ሽፋን ኸ/ቅ/ወ (%)	ኸ/ቅ/ወ ዝተጀመረሉ ትራይሚሲተር (%)			ኸ/ቅ/ወ ዝተገበረሎም በዝሒ መዓልቲታት (%)		
		1ይ	2ይ	3ይ	1	2 - 3	4+
እንደርታ	72.6	33	52	14	14	33	52
አላማጣ	78.8	36	56	8	12	50	38
መንዝ ማማ	63.1	25	50	25	8	46	38
መንዝ ጌራ	65.0	14	50	36	7	50	43
አዳ በርጋ	69.5	44	44	11	6	33	61
ሜታ ሮቢ	58.7	33	53	13	7	47	47
መሰካን	82.0	50	50	0	0	38	63
ሳንኩራ	87.0	42	58	0	0	15	80

ብሓፈሻ አብ ማእኸላይ ብርኪ እኳ እንተኾና ቡዙሕ ክንሰርሖም ዝግበአና ስራሕቲ ከም ዘለው ንርዳእ። ንአብነት እንደርታ ብሽፋን ኣወሳሰዳ ክኒን ኣይረን 51% ብሽፋን ኸ/ቅ/ወ 73% እንትህልዎ ኣላማጣ ድማ ብቐደም ሰዓብ 60ን 79ን ሚኒራታዊ ኣለዎ ማለት እዩ። ብእንፃሩ ሳንኩራ ወረዳ እንተራኪና ድማ ብክልቲኣን መዳያት 70ን 87ን ሚኒራታዊ ሽፋን ኣመዝጊባ ኣላ ማለት እዩ። ኸ/ቅ/ወ ቅድመ ወሊድን ምውሳድ ኣይረን ክኒንን ቐጥታዊ ዝምድና ኣለዎም። ማለት እውን ሓንቲ ኣዶ ኸ/ቅ/ወ ቅድመ ወሊድ ብተደጋጋሚ ብዝገበረት ቐፅሪ ናይ ኣይረን ክኒን ምውሳድ ዓቕማ እውን እውን ይውስኸ። ሓደ ግዜ ጥራሕ ንብንያ ካብ 60 ክኒን ንላዕሊ ዝወሰደት ኣዶ የላን። ነገርግን ኣርባዕተ ግዜ ካብ ዝነበነያ ኣዶታት እተን 17 ሚኒራታዊ ካብ 90 ክኒን ንላዕሊ ዝወሰዳ እየን። ሰለዚ ኣዶታት ኸ/ቅ/ወ ቅድሚ ወሊድ ቀልጢፊን ክጅምሩን ኣድላይ ዝኾነ ኣይረን ክኒን ከውስዳን ክነበረታትዎን ኣለና።

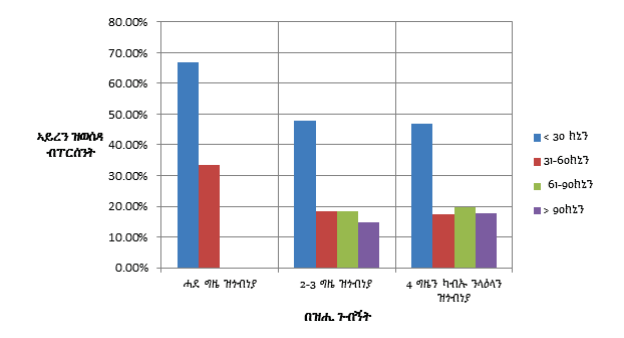
ግራፍ 2: ሽፋን ኸ/ቅ/ወ ቅድመ ወሊድን ኣጠቃቅማ ኣይረን ክኒንን ኣብ ሸሞንቴኦን ወረዳታት መጋቢት 2004.

ግራፍ 1: ምጅማር ኸ/ቅ/ወ ን ምውሳድ ኣይረን ክኒንን ኣብ 8 ወረዳታት ዘርኢ ግራፍ፡ መጋቢት 2004

ግራፍ 3: የቅድመ ወሊድና የኣይረን ፎሊት ኣጠቃቅም ሽፋን በስምንት ጥናቱ የተደረገባቸዉ ወረዳዎች :: መጋቢት 2004 ዓ.ም.

ለ

መጠን ዋሕዲ ደም ንምፍላይ ካብ ዝተገብረ ሓፂር መፅናዕቲ ዝተረኸበ ውፅኢት

ሰንጠረዥ 3. ፅንዓት ካብ ዝተገበረሉን ሸሞንተ ወረዳታት ዝተረኸበ መጠን ዋሕዲ ደም መጋቢት 2004 ዓ.ም

ወረዳታት	ዝኾነ ዓይነት ዋሕዲ ደም	መጠን ሕማም ዋሕዲ ደም (%)	
		ቅልልዝበለ ዋሕዲ ደም	ማእኸላይ ደረጃ ዝኾነ ዋሕዲ ደም
እንደርታ	8.0	2.0	6.0
አላማጣ	8.0	8.0	0.0
መንዝ ማማ	30.2	17.0	11.3
መንዝ ጌራ	46.0	38.0	8.0
አዳ በርጋ	54.0	36.0	16.0
ሜታ ሮቢ	16.0	12.0	4.0
መስታን	39.3	17.9	19.6
ሳንኩራ	67.3	20.4	46.9
ድምር	33.2	18.8	13.6

ኣብ ኣርባዕቲኣን ክልላት ምስፍሕፍሕ ዋሕዲ ደም ንምፍላጥ ሓፂር መፅናዕቲ ካብ ዝተገበረሉን ወረዳታት 414 ጥኑሳት ኣዴታት ተመሪፀት ተሓቲተን እየን። እተን ምርመራ ደም ዝተገበረሉን ድማ ዝተረኸበ ውፅኢት ከምዘመልከቶ ኣብ ውሽጠን ዘሎ መጠን ሄሞግሎቢን (ኣይረን ዝሕዝ ናይ ቀይሕ ደም ቀህዮ) ብማእኸላይ 11.5 (±1.6) ግ/ዴሲ እዩ። ብሓፈሻ ምስፍሕፍሕ ዝኾነ ዓይነት ዋሕዲ ደም ብማእኸላይ ውፅኢት 33.2%፣ ቀሊል ደረጃ ዋሕዲ ደም 18.8%፣ ማእኸላይ ደረጃ ዋሕዲ ደም 13.6%ን እንትኸውን እቲ ዝኸፍአ ድማ 0.8% ኣብ ዝኾነ ብርኪ ይርከብ።

ካብዘን ኣብዚ ደም ምርመራ ዝተሳተፉ ኣዴታት 38.5 ሚሊታዊ ዝኾና ጥኑሳት እተነኣሰ ሓደ ግዜ ኣብ ናይ ጥንሲ ግዜኣን ኣረን ፎሌት ክኒን ዝወሰዳ እየን። 7.4 ሚሊታዊ ጥራሕ ዝኾና ኣዴታት ድማ ን90 መዓልትን ን ካብኡ ንላዕልን ዝወሰዳ እየን። ስለ ዝኾነ ድማ ን90 መዓልትን ን ካብኡ ንላዕልን ኣብ ዝወሰዳ ኣዴታት ዘሎ መጠን ሄሞግሎቢን ናብ 12.4 ግ/ዴሲ ክብ ብምባል ኣፅጋቢ ምምሕያሽ እናርአየ እዩ።

ብተመሳሳሊ ውፅኢት ወረዳታት ክልልና ክንሪኡ ከለና ድማ ብዝተወሰነ መልክዕ ካብተን ካልኣት ወረዳታት ዝሓሸ ውፅኢት ኣለወን። ማለት እውን ኣብ እንደርታ ዘሎ መጠን ሄሞግሎቢን 12.6 ግ/ዴሲ እንትኸውን ኣብ ኣላማጣ ድማ 12.7 ግ/ዴሲ እዩ።

ሐ

ካብ ትዕዘብትን ቃለ መሕተትን ዝተረኸበ ውፅኢት

ኣብዚ ፅንዓት ካብ ዝተሳተፉ ሸሞንተ ወረዳታት ፅሬት ግልጋሎት ኣወሃህባ ንምግምጋም ካብ ሕድሕድ ወረዳ ኣብ 6 ነብሰፁር ኣዴታት ትዕዘብቲ ብምግባርን ን 6 ነብሰፁር ኣዴታት ድማ ቃለ መሕተት ብምክያድ ብጠቕላላ 48 ትዕዘብትን 48 ቃለ መሕተትን ተኸይዶም ። በዘይ መሰረት፡-

- እቶም ወሃብቲ ግልጋሎት ተገልገልቲ ኣብ ዝመገሉ እዋን ናይ ዝሓለፈ ኩነታት ጥዲናኣን ንምፍላጥ ካርዲ ዝርእይሉ ግዜ ውሱን ምዃን፤
- ዋላ እኳ ዝተወሰነ ኣዴታት ኣይረን ፎሌት ክኒን እንተተኣዘዘለን ምስ ኣጠቓቕማ እቲ ክኒን ዝተተሓሓዘ ዝወሃበን ሓበሬታ ኣፅጋቢ ዘይምዃን፤
- ኣይረን ኣብ ምውሳድ ዘለዎ ጥኑሳት ኣብ እዋን ክትትል እቲ መድሓኒት ብኣግባቡ ዝጥቀማ ምዃን ዝተሓተታ ውሱናት እየን፤
- ንመብኣሕተኣን ኣዴታት ናይ ቆፀሮ መዓልተን ብትኸክል ከም ዝተወሃበን.
- ሙሉእነትን ፅሬትን ክትትል ቅድመ ወሊድ ብጣዕሚ ዝተጓደለ ምዃን፤ ማለት እውን ናይቲ ግልጋሎት ዋናዋና ተግባራት ብኣግባቡ ዘይምፍጻም፤ ተግባራት ቅደም ሰዓብ ሓሊኻ ዘይምስራሕ፤ ከምኡ እውን ውፅኢት እቲ ምርመራ ኣብ ተግባር ዘይምውዓል፤
- ብዛዕባ ኣመጋግባ ጥኑሳት ፣ ምስ ጥንሲ ዝተተሓሓዙ ፀገማት፣ ህፃናት ሽዳሽተ ወርሒ ክሳብ ዝመልኦም ናይ ኣዶ ጡብ ጥራሕ ምሃብ ዘሎዎ ጥቕሚታት ብዝምልከት ንተገልገልቲ እኹል ምኽሪ ዘይምሃብ፤
- መብዛሕትኡ ግዜ ኣብ ወረዳታትን ጥዕና ትካላትን ዘሎ ምክፍፋልን ኣታሓሕዛን ኣይረን ፎሌት መድሓኒት ግልፅነት ዝገደሎ እንትኸውን ክፍፍል ዝካየድ ድማ ኣብ ግምት ዝተደረኸን ብዘይ ምንም ትልምን ምኽኑን ዝመሳሰሉን እዮም።

መ ካብ ጉጅለ ተኮር ምይይጥ፣ ጥልቕ ዝበለ ቃለ መሕትትን ዝተረኸበ ውፅኢት

ክትትል ግልጋሎት ቅድሚ ወሊድ፤

- ፍልጠት፣ ኣረኣእያን ኣጠቓቕማን ቅድሚ ወሊድ ግልጋሎት እናተመሓየሽ ምዃን
- ምጅማር ጥዕና ኤክስቴንሽን ፕሮግራም ንምምሕያሽ ክትትል ቅድሚ ወሊድ ምክንያት ከም ዝኾነን ኣቶም ጥምር ጥዕና ኤክስቴንሽን በቲ ሕ/ሰብ ዘሎዎም ተኣማኒነት ምውሳኹን ምርዳእ ተኸኢሉ ኣሎ
- ኮይኑ ግን ክትትል ቅድሚ ወሊድ ቐጠጠፍካ ኣብ ምጅማር ዘሎ ፍልጠትን ተግባርን ብጣዕሚ ዝተሓተ እዩ። ምክንያታቱ ድማ ቐጠጠፍካ ምጅማር ዝህቦ ጥቕሚ ዘይምርዳእን ዝተሰሓሓተ ኣረኣእያ ምህላውን እዩም።
- በኣብዛኛው ሴቶች ወደ ኣገልግሎቱን ለመሄድ ፅንሱ እስኪንቀሳቀስ ድረስ ወይንም ሆዳቸው አስኪገፍ (እርግዝናው የማያጠራጥር) ድረስ ይጠብቃሉ።
- ኣብ ጥዕና ኪላ ግልጋሎት ቅድሚ ወሊድ ዝወሃበሎም መዓልቲታት መደበኛ ዘይምዃን ወይ ድማ ኣብቲ ሕ/ሰብ ኣፍልጦ ዘይብሎም ምዃን እተን ጥኑሳት ኣዴታት በቲ ግልጋሎት ተጠቀምቲ ንምዃን ከይለዓዓላ ጌርወን እዩ። ካልኣት፡-
 - ምስ ጥንሲ ተተሓሒዞም ንዝመፁ ናይ ጥዕና ፀገማት ኣፍልጦ ዘይምህላው፤
 - ኣብ ዝተሓለፈ ጥንሲ ዘይተርአዩ ፀገም ጥዒና ንሓዋሩ ኣየጋጠመናን ኢልካ ምእማን፤
 - ሕፃናት ብፍላይ ድማ ኣብ መናኣስያት ደቂ ኣነስትዮ ይስትውዓል፤
 - ኣዴታት ኣብ ስራሕቲ ዝዩን ናብራ ስድራ ኣኣዝዩን ምፅማድንን ዝመሳሰሉን እንትኾኑ
- ክትትል ቅድሚ ወሊድ ምስ ካልኣት ናይ ጥዕና ኤክስቴንሽን ፕሮግራማት ኣብ እነወዳድረሉ እዋን ዝተሓተ ትኹረት ከም ዝወሃቦን በዙይ ምክንያት ድማ ሙሉእነቱን ፅሬቱን ዝተጓደለ ከም ዝኾነ ተሓቢሩ፤

ዋሕዲ ደም ኣብ ጥኑሳት ኣዴታት

- መብዛሕትኣን ኣዴታትን ግልጋሎት ወሃብትን ብዛዕባ ምልክታትን መከላኸሊን ዋሕዲ ደም ዘለዎም ፍልጠት ፅቡቕ እኳ እንትኾነ እብ መልዕሊኡን ሳዕቢናቱን ዘለዎም ፍልጠት ግን ውሱን ምዃን
- ብጣዕሚ ዝገርም ድማ መብዛሕትኣም ሰራሕተኛታት ጥምር ጥዕና ኤክስቴንሽን ፀቕጢ ደም ብምልካዕ ዋሕዲ ደም ክፍለጥ ይከኣል ኢሎም ዝኣምኑ ምዃናም፤
- መብዛሕትኣም በዓል ሞያታት ኣይረን ከኒን ዝወሃብ ምልክታት ዋሕዲ ደም ንዘለወን ኣዴታት ጥራሕ እዩ ኢሎም ዝኣምኑ ምዃናም እዩ።

ብዛዕባ ኣብ እዋን ጥንሲ ዝወሃብ ኣይረን ፎሌት ከኒን

- ኣብ ጉጅለ ተኮር ምይይጥ ዝተሳተፉ ኩለን ጥኑሳት ኣዴታት ጥቕሚታት ኣይረን ፎሌት ከኒን ዝተረደኡን ምዃን፤
- ሓደሓደ ኣዴታት እቲ ቐይሕ ከኒን ሃብና ምባል ከም ዝጀመሩ እንተዘይተዋሂብዎን ድማ ደስ ከም ዘይበለን፤
- ዳርጋ ኩሎም በዓል ሞያታት ጥዕና ማለት ይከኣል ብዛዕባ ወቕታዊ መምርሒ ኣወሳስዳ ኣይረን ፎሌት ከኒን ፍልጠት ዘይብሎም ምዃናም፤
- ብተወሳኺ ብዛዕባ መጠን፣ ዝውሰደሉ በዝሒ ግዜን ኣወሳስዳን ኣይረን ፎሌት ከኒን ኣብ በዓል ሞያታት ጥዕና ዘሎ ፍልጠት ዝተሓዋወሰን ሙሉእነት ዘይብሎን ምዃን ተሓቢሮም እዮም።
- ኣወሃህባ ኣይረን ፎሌት ከኒን ብ HMIS ሰሩዕ ክትትልን ቁፅፅርን ዘይግበረሉ ምዃን፤
- ኣዴታት ኣይረን ፎሌት ከኒን ብትክክል ንኺይውሕግ ካብዝገብሩዎን ምክንያታት ምርሳዕ፣ ምፍራሕ ናይ ጎኒ ፀገማት፣ ጥቕሚ እቲ ከኒን ዘይምርዳእ፣ እቲ ከኒን ኣብ ዝውዳኡ ግዜ ናብ ጥዕና ትካል ከይደን ዘይምግእን ምውሳድ እቲ ከኒን ነቲ ዕሽል ስለ ዘዕብዩ ኣብ እዋን ሕርሲ ፀገም የጋጥም እዩ ዝብል ጉጉይ ኣረኣእያን ዝመሳሰሉ ኣቶም ዋናዎ ምዃናም፤

ሠ መደምደምታን ክግበሩ ዘለዎም ተግባራትን

በወገን ትካላት ጥዲና ኣብ ኣጠቓቕማ ኣይረን ክኒን ዕንቅፋት ዝፈጥሩ ነገራት እኹል መድኣኒት ኣብ ስቶክ ዘይምህላው፣ ድኹም ዝኾነ ናይ ሎጂስቲክ ስርዓት፣ ፅሬት ኸ/ቅ/ወ ዝተሓተ ምኽን፣ ስራሕተኛታት ጥዲና ኤክስቴንሽን፣ ኣብ ኸ/ቅ/ወ ዝተደረገ ሓፀርቲ ስልጠናታት ንግንባር ቀደምቲ ስራሕተኛታት ዘይምህብ፣ ሕፃናት መምህራ ሓገዝ መሳርሒታት፣ ትሑት ናይ ምኽሪ ኣወሃህባ ክእለትን ውስነትን ፍልጠት ኣብ ኣደሻቲ ሃገራዊ መምርሒታትን ዝመሳሰሉ እዮም፡፡

ካብ ኣደጋታት ወገን ዘለው ሽግራት ደማ ኣብ እዋን ጥንሲ ከጋጥሙ ዝኸለሉ ናይ ጥዲና ፀገማት ዘይምርዳእ፣ ኸትትል ቅድመ ወሊድ ዘንጊዕኻ ምጅማርን እኹል ጊዜ ትካላት ዘይምገብናይ፣ ርሕቕት ጥዕና ተቋማት፣ ምስ ምውሳድ ክኒን ዝመፁ ናይ ጎረ ፀገማት ምፍራሕ፣ ኣብ ጥዕና ኬላ ዝወሃብ ጥዲና ግልጋሎት ምንዳቕ፣ ምውሳድ ኣይረን ክኒን መሰረት ምስ ዘይብሉ እምነት ምትሕሓዝን ኣብ መልዓልን መከላኸልን ደም ዋሕዲ እኹል ፍልጠት ዘይምህላውን ዝመሳሰሉ እዮም፡፡ ስለዚ ክግበር ዘለዎ፤

1. ምምሕያሽ ሽፋን፣ ፅሬትን ሙሉእነት ኸትትል ቅድመ ወሊድን ግልጋሎትን፤
2. ምምሕያሽ ፍልጠትን ክእለትን ጥዕና በዓል ሞያታትን ሱፐርቫይዘራትን፤
3. ኣወሳኰዳ ኣይረን ፎሌት ክኒን ዝገልፅ ሃገራዊ መምርሒ ኣብ ሕድሕድ ጥዕና ትካል ክህሉ ምግባር፤
4. ናይ መምህራ ሓገዝ መሳርሒታት ኣብ ሕድሕድ ጥዕና ትካል ክህልዉ ምግባር፤
5. ኣይረን ፎሌት ክኒን ብትኸኸል ንምውሳድ ዘበረታትዑን ንምቁፅፅር ዝሕግዙን ሜላታት ምቕያስ፤
6. ክእለት ኣወሃህባ ምኽሪ ንምምሕያሽ ሓፀርቲ ስልጠናታት ምህብ፤
7. ምምሕያሽ ኣቕርቦትን ሽፋንን ኣይረን ፎሌት ክኒን
8. ሕ/ሰብ ተኮር ዝኾኑ ናይ ኣቕርቦት መማረጻታት ምምቕቓው
9. ግልጋሎት ኸትትል ቅድመ ወሊድ ዝወሃቡሎም መዓልቲታት ንተገልገልቲ ምቕቓው ምግባር፤
10. ምምሕያሽ ዓቕሚ ልኡኻት ሰናይ ጥዲናን ምልዕዓል ሕ/ሰብን –
 ሀ/ ምምሕያሽ ኣቕርቦትን ቁፅፅርን፤
 ለ/ ኣጠቓቕማ ኣይረን ፎሌት ክኒን ኣብ ስራሕቲ ጥዲና ኤክስቴንሽን ሱፐርቫይዘራትን ኣብ ናይ ወረዳ ቤት ጽሕፈት ጥዕና ትልምን ዝተሓቕፈ ምኽኑ ኣፍልጦ ምፍጣር፡፡
 ሐ/ ብወገን ወረዳ ዝግበር ናይ ክትትልን ቁፅፅርን ፅሬት ምምሕያሽን ምጥንኻርን፤
11. ኣደጋታት ኣብ ጥቕሚታት ክትትል ቅድመ ወሊድ፣ ብዘዕባ ኣብ እዋን ጥንሲ ዘጋጥም ዋሕዲ ደምን ሳዕቤናቱን ዘሎዎን ግንዛቤ ምምሕያሽ፤
12. ኣወሳኰዳ ኣይረን ፎሌት ክኒን ኣብ እዋን ጥንሲ ዝተፈለለዩ ናይ ትምህርቲን ምኽሪን ኣወሃህባ ሜላታት ብምጥቓም ምትብባዕን ምጥንኻርን፡፡

REFERENCES

1. WHO, CDC. Worldwide prevalence of anemia 1993–2005: WHO global database on anemia. Edited by de Benoist B, McLean E, Egli I, Cogswell M. Geneva; 2008.
2. Sight and Life. The guidebook nutritional anemia. Edited by Badham J, Zimmermann MB, Kraemer K. Basel; 2007.
3. Allen LH. Anemia and iron deficiency: Effects on pregnancy outcome. *Am J Clin Nutr* 2000; 71(suppl): 1280-4.
4. Khan KS, Wojdyla D, Say L, Gülmezoglu AM, Van Look P. WHO analysis of causes of maternal death: a systematic review. *Lancet* 2006; 367: 1066-74.
5. Stoltzfus RJ, Mullany L, Black RE. Iron deficiency anemia. In comparative quantification of health risks. Volume 1. Edited by Ezzati M, Lopez AD, Rodgers A, Murray C. Geneva: WHO Press; 2004: 163-209.
6. Zeng L, Cheng Y, Dang S, Yan H, Dibley MJ, Chang S, et al. Impact of micronutrient supplementation during pregnancy on birth weight, duration of gestation, and perinatal mortality in rural western China: Double blind cluster randomised controlled trial. *BMJ* 2008; 337: a2001.

Effective Modalities to Improve Pregnant Women Compliance to the Daily Prenatal Iron-Folic Acid (IFA) Supplementation

A PROGRAM IN PARTNERSHIP WITH

Dr. Amha Kebede
Director General
Ethiopian Health and Nutrition Research Institute

Project Contact:
W/ro Aregash Samuel
Acting Director
Food Science and Nutrition Research Directorate
Email: aregashs@yahoo.com

Address:
Gulelle Arbegnoch Street (the former Pasteur Institute)
Gulele Sub City
P.O.B. 5456, Addis Ababa, Ethiopia
Phone: +251 11 2133499
Fax: +251 11 2757722
www.ehnri.gov.et

Henock Gezahegn
Country Director
Micronutrient Initiative

Project Contact:
Girma Mamo
Senior Program Officer
Maternal Neonatal Health and Nutrition
Email: gbogale@micronutrient.org

Address:
C/O. Ethiopia-Canada Cooperation Office (CIDA-ECCO)
Nifas Silk - Lafto Sub City, Kebele 04, H. No. 161/01
P.O.B. 1009, Addis Ababa, Ethiopia
Phone: +251 113 714919
Fax: +251 113 710985
www.micronutrient.org

Effective Modalities to
Improve Pregnant Women
Compliance to the Daily Prenatal
Iron-Folic Acid (IFA) Supplementation

A PROGRAM IN PARTNERSHIP WITH

